

PRIKAZ PROČITANOG DJELA

# Metodologija izrade naučnog teksta (Li Kuba i Džon Kokikng)

Prevod s engleskog  
MIRJANA KULJAK

Podgorica 2003 godina.

Naslov originala:

# HOW TO WRITE ABOUT THE SOCIAL SCIENCES

LEE CUBA  
Wellesley College

&

JOHN COCKING  
University of East London

Longman Group Limited  
London 1977

## 1 . P R O C E S   P I S A N J A

Naučnici koji se bave društvenim naukama rijetko kada istražuju proces pisanja, oni pišu o metodama koje koriste u prikupljanju i analizi podataka iz društvene stvarnosti. Autori na jednostavan način objašnjavaju procese i praksu pisanja naučnog teksta.

### 1.1.PROCES I PRAKSA

Da bi se uspješno pisalo mora se razumjeti način na koji se piše. O pisanju treba razmisliti kao o procesu, a ne samo kao o rezultatu u kojem proces pisanja prate individualna refleksija, pregled i ponovno pisanje. Pisanje je analitički i kreativan projekat, koji u sebe uključuje razvoj i primjenu cijele lepeze vještina i stručnosti koje se formiraju u određenom vremenskom periodu. Autori naglašavaju važnu činjenicu da prva verzija pisanja ne bi smjela biti i konačni proizvod pisanja..

Prilikom postavljanja strategije pisanja trebalo bi razmisliti o sljedećem:

- fleksibilnost: odvojiti se od vlastitih riječi, postoji mnogo načina da se iskažu svoje ideje,
- povratna informacija: treba se naučiti nositi sa konstruktivnim kritikama vlastitog pisanja,
- podrška kolega: kontaktirati kolege, od kolega se može naučiti kako se uči.

Pisanje,refleksije i prepravljjanje mogu da poboljšaju kvalitet vlastitog pisanja. Autori navode primjere tri verzije uz naglasak da je zadatak pisanja konačan i da se mora završiti. Pisac mora imati cilj i planirati završetak .

## 1.2.POČETAK

Jedinstvena i jednostavna formula preko koje bi mogli doći do odgovarajuće strategije pisanja ne postoji, ali se kroz neke korisne stvari do kojih su došli neki ljudi može razvijati sopstveni pristup pisanju. Svoje pisanje treba posmatrati iz sljedećih aspekata:

- kada počinjete da pišete esej (nekoliko dana prije predaje)
- koju vrstu opreme koristite (kompjuter ili olovka)
- koji dan odnosno dio dana su vam obično na raspolaganju za pisanje
- gdje obično pišete
- u kojim okolnostima i uslovima pišete
- koji oblik planiranja koristite za eseje ili izvještaje
- koliko dugo obično traje pisanje
- koje vrste zabilješki pravite, kako ih zapisujete i kako ih koristite u toku pisanja
- koliko verzija eseja obično uradite prije nego što predate rad
- da li tražite pomoć od drugih u određenim fazama pisanja i od koga.

Ovaj opis aspekata je dobra osnova da se napravi vlastiti trajni formular kojeg se treba pridržavati tokom pisanja. Potrebno je formulisati **plan aktivnosti** koji ukazuje na spisak stvari koje treba mijenjati, načine promjene i rokove.

- Početi na vrijeme,skoro je nemoguće početi prerano.Staviti na papir sve ideje.
- Čitati sa kritičkim pogledom. Ako ocijenimo da je ono što čitamo korisno ili interesantno, onda je to zbog toga što to sadrži ono što tražimo.
- Naučiti „word-processing" vještine
- Razvijati svoje redaktorske vještine. Osnovna svrha redigovanja je da započne dijalog, a ne da se dođe do nečijih sugestija.
- Učiti od kolega
- „Ne znam dovoljno“  
Diskusije sa kolegama mogu biti korisne za razvoj vještina pisanja kao i njihova podrška te naposljetku kritička ocjena pisanja. Uvijek treba odati priznanje izvorima iz kojih oni dolaze.

## 2. U P R A V L J A N J E P I S A N J E M

Uspješno pisanje je sastavni dio uspješnog studenta. Zato je potrebno doći do aktivnih strategija pomoću kojih se može upravljati svojim studijama i pisanjem posebno.

- organizovanje(aktivnosti-koliko smo obrazovani)
- planiranje(aktivnost sastavljanja rasporeda)
- upravljanje vremenom (određivanje prioriteta i potreba)
- učiti kako se uči (početak pisanja,refleksija, dnevnik refleksije)
- korištenje biblioteke(prije početka i u toku procesa pisanja)
- razvijanje bibliotekarskih vještina
- biblioteke i kompjuteri (simbiotička veza,definisanje istraživačkih izraza, manjine ili posao, manjine i posao, časopisi, početak rada: rječnik i koncepti)
- indeksi i apstrakti(bibliografska sredstva kojim se koriste naučnici u društvenim naukama)
- baze podataka(često susretanja sa njima u okviru društvenih(naučnih) istraživanja)
- pretraživanje citata(mehanizam identifikacije članaka; elementi forme: autor,godina,broj,časopis..itd)
- vladine publikacije ( ovo su osnovni izvor informacija za naučnike u društvenim naukama-HMSO ( Her Majesty"s Stationery Office): parlamentarne i neparlamentarne
- statistika(CSO vodič,izbor tabela Annual Abstract of Statistics..itd)
- „Toga nema u biblioteci"
- razvijanje vlastite mape specijalističkog znanja(posvećivanje pažnje izrađivanju ličnog intelektualnog polja)

- konačni komentar: „poznati teren”(istraživanja pitanja i problemi iz vlastite oblasti pomažu u osnaživanju mape specijalističkih znanja.)
- biblioteke i informativne jedinice.(pristupanje bibliotekama putem telefona ili pisma)

### 3. FORME PISANJA U DRUŠTVENIM NAUKAMA

To su: apstrakti, bilješke, pregled knjiga i pregledi literature.  
Cilj: Učvršćavanje vlastitog poznavanja različitih formi.

#### 3.1.PISANJE REZIMEA

Osnovne forme rezimea u društvenim naukama su apstrakti i bilješke.

Apstrakti su rezimei istraživanja koji se obično javljaju na početku rada, časopisa ili knjige, daju koristan, brz pregled koji omogućava čitaocu da stekne uvid u dato istraživanje. U bibliografijama pojavljuju se bilješke.

#### 3.2.PRIKAZI KNJIGA

Pregledi knjiga se obično odmah pišu nakon objavljivanja knjige. Pregled knjige piše se za poseban auditorij, znamo ko će čitati to što smo napisali. Knjige otkrivaju šta pisac misli o određenom radu.

#### 3.3.PISANJE PREGLEDA KNJIGE

- treba biti selektivan, ne pokušavati pokriti sve iz knjige
- potkrijepiti svoje argumente dokazima iz knjige
- napisati pregled knjige onako kako je objavljena a ne onako kako autor misli da bi trebala biti objavljena
- izbjegavati pisanje pregleda kao šansu da se priča svoja priča

#### 3.4.ORGANIZOVANJE PREGLEDA KNJIGE

- početi uvodnim paragrafom koji ukazuje na rad i autora, predstavlja tezu i osnovni cilj knjige
- u jednom ili dva paragrafa sumirati osnovni sadržaj knjige
- jedan paragraf posvetiti ocjeni knjige
- u zaključnom paragrafu dati ocjenu prednosti i nedostataka knjige i njen uticaj na dalja istraživanja

#### 3.5.PRIKAZI U FORMI ESEJA

Najčešći oblik pisanja jeste forma **eseja**. To su kritički pregledi knjiga, pisani od strane eksperata u određenoj oblasti istraživanja. Duži su od uobičajenih prikaza. Često uključuju citate ili referentne radove u vezi sa radom. Autor dalje daje dva prikaza iste knjige koje su napisali student i profesor.

#### 3.6.PREGLEDI LITERATURE

Prije nego što sami započnu istraživanje, naučnici treba da saznaju šta su drugi otkrili u njihovoj oblasti.

- istraživačke varijable, zavisne varijable su u centru pažnje istraživača, uslovljene su nezavisnim varijablama. Npr. u jednostavnoj hipotezi, dohodak direktno zavisi od obrazovanja, zavisna varijabla je dohodak a „obrazovanje „je nezavisna varijabla.( što je osoba obrazovanja trebalo bi očekivati da njen dohodak bude veći). Ukoliko uticaj obrazovanja na dohodak može da zavisi od toga da li je osoba bijela ili crna, istraživači mogu da uvedu rasu kao kontrolnu varijablu.

( kontr.varijabla postavlja pitanje: Da li se odnos između X nezav. var. i Y zavisne var. mijenja, ako je prisutna kontrolna varijabla R?. Posebna pažnja se obraća upravo na korištenje zavisnih i kontrolnih varijabli i na način na koji one oblikuju i kvalifikuju istraživačka pitanja.

### 3.7.KONSTRUISANJE BIBLIOGRAFSKIH JEDINICA

- zapisati kompletnu bibliografsku referencu rada koji se prikazuje
- identifikovati glavna pitanja koja su razmotrena
- definisati metod istraživanja (za empirijske istraž. studije)
- identifikovati glavne varijable i njihove operativne definicije
- opisati populaciju istraživanja
- dovoljno detaljno navesti rezultate istraživanja
- pišćeve vlastite komentare o ocjeni rada zapisati posebno
- zaključiti ličnim osvrtom

### 3.8.ORGANIZOVANJE PRIKAZA

Pregledi literature obično su organizovani ili po predmetu ili hronološki.

- plan za pregled literature ( navođenje teza, svrhe i fokusa pregleda; literatura koja je pregledana, analiza relevantnih studija; komparativna analiza; tačke sličnosti i razlika; zaključak)

Uspješan pregled literature ne otkriva samo ono do čega su naučnici u društvenim naukama došli, već služi kao osnov za budući rad.

### 3.9.SKICIRANJE REZIMEA

Način pripremanja rezimea zavisi od ciljeva pregleda.

**Bitno!**Biti selektivan(osvrtnje na na jedno ili dva osnovna istraživanja)

PLAN ZA PREGLED LITERATURE:

- Navođenje teza
- Analiza relevantnih studija
- Komparativna analiza(razlike i sličnosti)
- Zaključak(sumarna analiza)

## 4. ZADACI ZA STUDENTE

Prvi korak u pisanju dobrog i visoko kvalitetnog eseja jeste da se suzi okvir mogućih tema na jasan i upravljiv fokus

Dok se razvija ideja za temu, treba postaviti sebi sljedeća pitanja:

- da li je tema relevantna za studije da li se tema može istraživati?
- da li je moja tema interesantna?
- da li je moja tema jasno definisana?

### 4.1.ORGANIZOVANJE ESEJA

U velikoj mjeri zavisi od od predmeta koji se želi istražiti.

**Bitno!**Jasno i logički organiziranje.

## 4.2.RAVNOTEŽA

Elementi dobrog pisanja su međusobno proporcionalni tako da rad kao cjelina izgleda jednoobrazan po obliku i obimu. Ostvariti ravnotežu između:

- citata i rezimea
- opisa i analize
- dijelova rada

## 4.3.USMENA PREZENTACIJA

Planiranje i izvođenje usmene prezentacije može da bude stresno iskustvo. To može da bude usljed nedostatka prakse, ah obično odražava sigurnost onoga koji govori u ono što radi.

- da li je moj govor interesantan?
- da li je fokusiran?
- da li je postavljen na odgovarajući nivo?
- da li je odgovarajuće dužine?
- da li u potpunosti razumijem ono o čemu govorim ?

### PRIPREMA PREZENTACIJE

RAZMOTRITI SLJEDEĆE ASPEKTE:

- formu(pisana priprema u obliku bilješki)
- auditorij ( ko će posjetiti prezentaciju)
- sadržaj (npr. materijal koji ima više literature i metodoloških detalja nije uopšte pogodan za usmenu prezentaciju)
- organizacija(uslov uspješne prezentacije)
- vremenska ograničenja ( uraditi i probni govor)
- stil (izbjegavati komplikovana objašnjenja i dugačke izraze)

Obavljanje prezentacije

Svjesno govoriti polahko, mijenjati ton glasa, provjeriti prostoriju prije početka prezentacije.

## 5. PISANJA KOJA SE ZASNIVAJU NA ISTRAŽIVANJU

Ovo poglavlje bavi se onim zadacima u koje ste uključeni kada prikupljate i analizirate svoje podatke iz „stvarnog svijeta”. Identificiranje problema preko provjerenih hipoteza.

### 5.1.KVANTITATIVNA ISTRAŽIVANJA

Razlikuju se dvije metodologije u prikupljanju podataka:

- kvantitativne
- kvalitativne

Rezultati kvantitativnih istraživanja se često prikazuju u statističkoj formi.

### 5.2.KVALITATIVNA ISTRAŽIVANJA

Najpogodnije za odgovore na pitanja o društvenim organizacijama i procesima

## 6. PISANJE I NJEGOVA PREZENTACIJA

### 6.1.KORIŠTENJE CITATA

Citati su moćno sredstvo u pisanju koje pojačava i doprinosi idejama i smislu onoga što se želi prenijeti preko pisane riječi. Treba ih koristiti selektivno, u suprotnom mogu pisca udaljiti od teme pisanja.

**Bitno!** Vi pišete esej, a ne kompilaciju antologije.

- da li koristim previše citata?
- uvijek ukazati na izvor citata
- praviti razliku između dugih i kratkih citata
- citati koji su duži od četiri kucana reda treba da budu uvučeni, sa jednostrukim proredom i odvojeni od teksta sa dva prazna reda. Znake navoda ne koristiti.
- tačno citirati materijale
- ako se citat skraćuje onda se to ukaže korištenjem tačaka ...

### 6.2.NAVOĐENJE LITERATURE

U vlastitom radu neophodno koristiti širok izvorni materijal.

Metode:

- ❖ Harvardova (navođenje referentne literature u okviru teksta)
- ❖ Fusnote(manje praktičan)

- referentna literatura ili citati u okviru teksta
- spisak citiranih referentnih radova
- knjige od jednog autora
- knjige od više autora
- Vladini dokumenti
- radovi drugih organizacija
- uredničke zbirke
- članak u zborniku radova
- članak u akademskom časopisu
- prevedena knjiga
- članak u popularnom časopisu
- članak u novinama
- neobjavljeni rad
- podaci koji se očitavaju preko posebnih mašina
- više citata od istog autora
- kombinovanje izvora u dijelu rada u kojem se navodi literatura KOMENTARI

Fusnote i komentari se na kraju uključuju u tekst ,na isti način. Numerisani su redom kroz cijeli tekst i obično se nalaze na kraju relevantne rečenice.

### 6.3.PLAGIJAT

„Nauka je pregnuće koje se zasniva na povjerenju“

Prezentiranje riječi ili ideje nekog autora kao da su vlastite predstavlja plagijat.

IZBJEGAVATI SINTAGME KOJE SE ODNOSU NA ROD.

## 7. REVIZIJA

Ponovno pisanje.

Cilj: Poboljšanje vlastitog kvaliteta pisanja.

Podrazumijeva:

- sadržaj (odlučno izbrisati one rečenice koje na adekvatan način ne doprinose pisanju),
- jasnoću (vlastiti rad učiniti čitaocu razumljivim)
- konciznost (rečenice bi trebale da ukažu na misao koju autor ima na umu, na što je moguće ekonomičniji način)
- poznati izrazi (ekspresivni)
- žargon
- pravopis (neophodno detaljno provjeravanje)
- gramatičke greške (najčešće: pogrešna upotreba zareza, problemi zamjene tj. i npr... itd)
- ukupan dojam - revizija eseja kao cjeline (da bi revizija bila uspješna mora se voditi računa o tome kako sve rečenice mogu da se koriste da bi se istakao jak paragraf)

## 7. ZAKLJUČAK

Redigovanje zahtijeva dosta vremena ali upravljanje revidiranjem i pregledavanjem rada je značajno i isplati se onda kada dođe do ocjenjivanja.

Ovaj vodič treba koristiti fleksibilno, prilagođavajući ga prema vlastitim potrebama. Važno je identifikovati glavne probleme još u ranoj fazi, kako bi se dobilo na vremenu za ponovno pisanje i redigovanje.

Ključne karakteristike ovog vodiča (knjige):

- analiza i uputstva za razne forme pisanja u društvenim naukama
- eseji, pregled knjiga, izvještaji o projektima koji se zasnivaju na istraživanjima, disertacije, usmene prezentacije;
- savjeti o pristupanju ispitnim pitanjima svih vrsta
- razmatranje i uputstva o strategijama za uspješno pisanje
- planiranje i skiciranje, izvlačenje radnih primjeraka, revidiranje, restrukturiranje i ponovno pisanje
- primjeri dobrog i lošeg pisanja u društvenim naukama
- opširna uputstva o korištenju kompjuterske tehnologije u bibliotekama.

Ova knjiga je veoma praktičan vodič za studente koji izučavaju bilo koji predmet u društvenim naukama. Studentima koji sami studiraju ili koji su uključeni u otvorenije oblike studiranja uz minimalan nadzor, ova, knjiga je idealnu pomoć.